

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 peti à 2.— Din, do 100 vrst 2.50 Din, večji inserati peti vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.

»Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Borba za volilni proglas NRS

Izdelana sta bila dva proglaša, ostrejši in milejši. — Aca Stanojević je danes odobril ostrejši proglas, ki bo popoldne ali jutri objavljen. — Vsi politiki na agitaciji.

Beograd, 1. septembra. Volilni proglas radikalne stranke, ki ga je odobril glavni odbor v svoji zadnji seji tudi še danes dopoldne ni bil objavljen. Po informacijah v poučenih krogih obstojata dva osnutka tega proglaša. Enega so izdelali ekstremni elementi z Velizajem Jankovićem na čelu, drugi pa je produkt zmernejše struje, ki se zavzema za to, da bi se očuvala enotnost stranke. Proglas ekstremnejše skupine je po krivdi strojeopisk že pred objavo izšel v javnost, radi česar je nastalo v radikalnih krogih veliko razburjenje in so bile štiri strojeopiske Narodne skupščine (!), ki so bile zaposlene pri prepisovanju tega proglaša, na mestu odpuščene. Ta proglas v ostrem tonu napada vladno in jo proglaša za neradikalno. Proglas povdarja, da je bila vladna sestavljena brez odobrenja in pristanka stranke ter da je razpustila Narodno skupščino, četudi je bila delazmožna, kar dokazuje cela vrsta zakonov in dva pravočasno sprejeta proračuna. Proglas nadalje ostro napada ministrskega predsednika g. Vukičevića, ki ignorira glavni odbor stranke kot vrhovni forum, in povdarja, da je snovanje »četrtke« stranke Vukičevića, naperjeno proti radikalni stranki. Obtožuje ga, da je postavljaj kandidature s pomočjo policije, kar je v ostrem nasprotju s duhom in tradicijami radikalne stranke. Na koncu poziva volilce, naj obsodijo tako postopanje s tem, da ne zaupajo g. Vukičeviću niti enega glasu, marveč ostanejo zvesti tradicijam stranke in duhu pokojnega Nikole Pašića.

Omahovanje glavnega odbora z objavo volilnega proglaša je navdalo vladne kroge z novim upanjem. Iz okolice ministrskega predsednika se širijo vesti, da vladna med pašičevce velika razcepjenost ter da bo prišlo celo do razkola v glavnem odboru samem. Dr. Ninko Perić je izjavil novinarjem, ki so ga vprašali, kako stališče bo zavzela vladna, če bo objavljen protivladni proglas: »Med pašičevci vladna taka razcepjenost, da menda sploh ne bodo mogli izdati nobenega proglaša. Vladna ima zanesljiva poročila, da Aca Stanojević noče podpisati proglaša, ki ga je sprejel glavni odbor. Glavni organ radikalne stranke »Samouprava« pa tega proglaša ne bo objavil. Ako pa bo le prišel v javnost v svoji ostrejši obliki, je gotovo, da bodo v tem slučaju iz-

stopili iz glavnega odbora najuglednejši člani, med drugim Nikola Uzunović, dr. Ninčić, dr. Laza Marković in dr. Voja Janjić. Vladna pa bo znala vsak napad pašičevcev primerno odbiti.

Beograd, 1. septembra. Glasom vesti iz Vrnjačke Banje si je dal predložiti Aca Stanojević oba osnutka volilnega proglaša. Po daljših razgovorih z vodilnimi politiki pašičevske skupine je danes odobril in podpisal ostrejši proglas, vendar pa je nekoliko omilil »najostrejši izraz«. Proglas bo danes popoldne objavljen. Če bi se posrečila intriga vladnih radikalov in bi »Samouprava« res odklonila objavo volilnega proglaša, bodo pašičevci izdali poseben list, ob enem pa naprosili druge beograjske liste za gostoljubnost in objavo proglaša. Podoba je, da bodo pašičevci v tem slučaju izdali še dodatni proglas, v katerem bodo ostro obsodili to postopanje.

Beograd, 1. septembra. Po zadnji seji glavnega odbora radikalne stranke, ki je nekoliko prekinila politično tišino v Beogradu, je danes po odhodu ministrskega predsednika Vukičevića, skupščinskega predsednika Marka Trifkovića in zunanjega ministra dr. Marinkovića zavladalo zopet popolno mrtvilo. Vsa pozornost političnih krogov in voditeljev je posvečena izključno le volilni agitaciji, ki bo prihodnje nedeljo dosegla vrhunec.

Zunanji minister je snoči odpotoval na Bled, od koder nadaljuje potovanje v Zenevo, ministrski predsednik pa je odšel na agitacijsko turnejo v banja-luško okolišje. Precejšnjo pozornost je vzbudilo dejstvo, da je z istim vlakom odpotoval v Banjaluko tudi Marko Trifković, ki je znan kot največji nasprotnik g. Vukičevića v radikalni stranki. Vozila sta se vsak v svojem vagonu.

Ljuba Davidović je na agitacijski turneji v južni Srbiji, kjer je tudi več radikalnih ministrov. Svetozar Pribičević ima danes več shodov v Bosni in putuje jutri v Dalmacijo, kjer ostane do konca tega tedna.

Za danes zvečer je sklican v Beogradu shod radičevcev, na katerem bo sta govorila Stepan Radić in radičevski kandidat v Beogradu Pavle Radić. Za shod pa ni nobenega zanimanja, ker radičevci nimajo v Beogradu prav nobenih pristavev.

krogih se domneva, da gre pri tej poskusni mobilizaciji le za demonstracijo, naperjeno proti Angliji in Franciji, ker v zadnjem času narašča protirusko razpoloženje.

Kmetiska revolta v Ukrajini

— Varšava, 1. septembra. Iz Kijeva poročajo, da so se prebivalci v Vasilejkovu pri Kijevu uprli sovjetom, razorožili posadko, zaprli vse boljševiške funkcije in jih po formalni obsodbi ustrelili. Pokret se širi tudi na sosedna mesta. Moskovska vladna je odposlala v revolucionarno pokrajino močne vojaške oddelke, ki imajo nalogo, da pokret za vsako ceno zadušijo.

BELGIJSKI MINISTRSKI PREDSEDNIK V BEOGRADU

Dunaj, 1. septembra. Včeraj je prisel semkaj bivši belgijski ministrski predsednik Theunis. Imel je več sestankov s tukajšnjimi gospodarskimi krogi ter se je zlasti zanimal za gospodarski položaj v Avstriji. Danes je nadaljeval svoje potovanje v Beograd, kjer namerava ostati več dni in se informirati o gospodarskem položaju v Jugoslaviji in o političnih razmerah na Balkanu.

Napetost med Rusijo in Turčijo

— Pariz, 1. septembra. Glasom poročil iz Carigrada je turška vladna odklonila ponudbo sovjetske Rusije na podaljšanje rusko-turškega pakta o prijateljstvu, ki preneha s 1. oktobrom. V diplomatskih krogih je izzvala ta vest veliko pozornost, zlasti še, ker je v zadnjem času opažati naraščanje napetosti med Rusijo in Turčijo.

VELIKOPOTEZNA STANOVANJSKA AKCIJA V BERLINU

— Berlin, 1. septembra. Berlinska občina je najela v svrhu zgradbe stanovanjskega kompleksa 30 milijon. dolarsko posojilo, ki je bilo danes razpisano na ameriškem demarnem trgu. S tem posojilom namerava zgraditi 20.000 stanovanj.

Katastrofalne poplave v Galiciji

Gela mesta porušena, cele pokrajine uničene

Radi trajnega deževja so silno narasle vse reke v vzhodni Galiciji in povzročile ogromno škodo. — Uničeni boryslavski petrolejski vrelci. — Ves železniški promet ustavljen.

— Varšava, 1. septembra. V vsej Poljski vladajo že skoraj 14 dni deževno vreme. Radi neprestanih nalivov in predinočnega neurja, ki je razsajalo pozno v noč nad vso vzhodno Poljsko, sta reki San in Dnjester tako narasli, da sta prestopili bregove in poplavlili vso okolico. Tudi vsi pritoki so se spremenili v pravcate hudournike. Stry, Sambor in Stanislaw z vso okolico so pod vodo. Ves promet je ustavljen, ker je voda odnesla vse cestne in železniške mostove. Več tisoč hiš je popolnoma pod vodo, nešteto naselbin pa je sploh izginilo, ker je voda porušila vse hiše. Prebivalstvo v paničnem strahu beži z živino v višje ležeče pokrajine, da si reši življenje. Železniški promet je v vsej vzhodni Galiciji ustavljen.

V kotlini Boryslava je voda zalila vse tamošnje petrolejske vrelce. Mnogo delavcev je utonilo, podjetja in rafinerije pa so popolnoma uničene. V Boryslavu, ki je skoraj popolnoma pod vodo, se je porušilo pet enonadstropnih in skoro vse pritlične hiše, tako da je mesto skoro docela uničeno.

Tudi Stry je hudo prizadet. Razen najvišje ležečega dela je vse mesto pod vodo. Reka Stry je popolnoma prestopila bregove in mahoma poplavlja mesto. Odigravali so se tragični prizori, zlasti, ko je začela voda vdirati v bolnico, kjer je bilo nad 100 težkih bolnikov, ki se niso mogli niti ganiti. Voda jih je odnašala s posteljami vred. Večina so utonili in le nekaj so jih mogli še pravočasno rešiti in spraviti

na varno. Bolnica se je par ur po polnoči porušila. Tudi v ostalem delu mesta je katastrofa zahtevala mnogo žrtv, kojih številna pa se ne da niti približno ugotoviti, ker so se ljudje razbežali na vse strani in ne vedo drug za drugega. Po nepoplavljenih delih begajo po ulicah osamljeni otroci, ki so izgubili stariše, matere pa obupane iščejo pogrešane otroke, o katerih ne vedo, ali jih je odnesla voda ali pa so še pri življenju. Razen bolnice je voda do danes zjutraj porušila še 120 hiš.

Tudi v drugih mestih je sličen položaj. Velika panika vladna med podeželskim prebivalstvom, ki se ne more nikamor umakniti. Vsa žetev je uničena. Ljudstvo je obupano.

— Lvov, 1. septembra. Vode še vedno naraščajo in nalivi se ponavljajo. Tudi Prut je v svojem dolnjem toku prestopil bregove in poplavlja cele pokrajine. Železniški promet je od polnoči dalje v vsej vzhodni Galiciji ustavljen. Lvov je popolnoma odrezan od ostalega sveta, ker je voda porušila vse mostove in odnesla več kilometrov železniške proge.

Tako katastrofalne poplave v teh krajih še ni bilo nikdar. Vladna je danes odposlala v prizadete kraje večje oddelke vojaštva, ki pa je napram razbeshnelim elementom brez moči. Odrejena je le evakuacija vseh ogroženih pokrajin; vojaštvo prevaža na avtomobilih premoženje prebivalstva, v kolikor se sploh da rešiti, mora pa mirno gledati, kako voda uničuje cele vasi in pokrajine.

Klerikalci nimajo pravice govoriti o politični morali in poštenosti

Morala in poštenost klerikalne stranke obstojata v neprestanem demagoškem varanju volilcev. — Obljubam niso nikoli sledila dejanja. — Vsi sloji prebivalstva čutijo klerikalno politiko na lastni koži

«Nikoli in nikjer ni manjkalo ljudi, ki menijo, da morala v politiki nima nič opraviti, da je poštenje v politiki nerabno orodje,» je zapisal današnji »Slovenec«. K tej ugotovitvi mu moramo samo pritrditi, tembolj ker imamo zanjo najlepši dokaz v klerikalnih voditeljih samih.

Toliko politične nemoralnosti, kakor so jo pokazali voditelji klerikalne stranke v zadnjih letih, Slovenci v svoji politični zgodovini pač še nismo doživeli. Še nobena stranka ni pri nas na tak demagoški način varala svojih volilcev, kakor so jih ti ljudje, odkar imajo vodstvo SLS v svojih rokah. Pred vsakimi volitvami so menjali klerikalni voditelji svoja gesla, po volitvah pa so storiili in dosegli vedno drugo, kakor so prej obljubovali. Edini cilj, ki so ga pri tem zasledovali, je bil ohranitev svojih oseb na odločilnih mestih v stranki, skrb in delo za ljudstvo pa so prepuščali drugim.

Nekaj časa so slepili volilce z republikanstvom in klerikalni govorniki so hoteli biti na volilnih shodih bolj republikanski, kakor sam Radić, predno se je prelevil, Zonglirali so s federalizmom in avtonomizmom, borili se proti oživitvorenju samouprav, uganjali demagoško gonjo proti vidovdanskim ustavi, čez noč pa so se prelevili in ko so došli do oblasti, so centralizirali v svoji naivnosti, kakor da bi več mo sedeli na ministrskih stolcih. Okrnili so oblastno samoupravo in avtonomijo naših mest in če n. pr. še do danes ljubljanska mestna občina nima potrjenega proračuna, je to nemala krivda tistega finančnega zakona, za katerega so glasovali klerikalci in ki določa, da mora finančni minister odobravati vse občinske proračune nad 3 milijone dinarjev.

Kdo se ne spominja, kakšen vik in krik so svoječasno dvignili klerikalci proti korupciji, ki jo je zanesla v našo državno upravo radikalna stranka? Dr. Korosec je celo priredil protikorupcijski shod v Ljubljani z Ljubo Davidovićem in zemljoradniškim voditeljem Joco Jovanovićem. Ko pa so klerikalci sedli v vladno, so v anketa odboru proti glasovom Davidovićevcev, zemljoradnikov in drugih strank oprostili na ljubo radikalom obtožbe vse korupcioniste, proti katerim so pred meseci sami roheli. In mnogi od teh so da-

nes v družbi g. Vukičevića, s katerim so se naši klerikalci kljub temu zvezali na življenje in smrt.

In kako je klerikalna stranka prevarala naše delavstvo? Koliko so rohneli klerikalci proti zakonu o zaščiti države, ki je bil uveden takrat, ko so nekateri nerazodni in prenapeti elementi hoteli doseči svoje politične cilje z atentati in ko je padel kot njihova žrtev tudi eden najboljših naših državnikov Milorad Drašković. Ko so klerikalci prišli na vladno, niso niti besedice zili za odpravo tega izrednega zakona, ki je postal v sedanjih razmerah odveč, in kakor trdi Radićev »Dom«, je dr. Korosec sam zaradi znanega žalostnega dogodka v Čukerju pri Zagrebu, odhiti v Beograd zahtevati, naj se proti Radičevi stranki uporabi zakon o zaščiti države ter v to svrhu takoj skliče seja ministrskega sveta, da bi sprejela ta sklep.

Dr. Gosarjeva likvidacija državnega socialnega skrbstva je prav tako velik dokaz politične nemoralnosti klerikalne stranke napram delavstvu, ki mu je pri vsakih volitvah toliko obljubovala. Hujših udarcev delavstvu ni prešlo od nobene vlade, kakor jih je od zadnje vlade, v kateri so sedeli in odločevali klerikalci, ki bi lahko onemogočili ali vsaj znatno ublažili vse nesocialne redukcije in nesocialne določbe finančnega zakona. Toda skrb za ministrske stolčke jim je več vredna kakor skrb za pravice delavstvu.

Na enak način je s svojimi obljubami prevarala klerikalna stranka državne službenice, ki jim je zmanjšala tako prejemke, kakor pravice, zagotovljene v službeni pramitiki. Niti ene predvolilne obljube niso klerikalni voditelji izpolnili.

Mislimo, da zahtevata politična morala in poštenost, da stranka, kadar ima moč, tudi izpolni svoje obljube, na podlagi katerih si je dobila zaupanje ljudstva in mandate. Te politične moralnosti in poštenosti klerikalni voditelji niso dokazali, da si imeli ponovno priliko; nasprotno, s svojim delom so še poslabšali položaj celih slojev našega prebivalstva.

Stranka, ki je menjala neprestano svoja politična gesla, ki je na tak grd način prevarala svoje volilce, oškodovala za milijone najbednejše, ki pa je bila na drugi strani radodarna z milijoni napram črno-

gorskim princem in velekapitalističnim družbam, pač ne more govoriti o svoji politični morali in poštenosti.

Nobenega dvoma ni, da bodo volilci, ki čutijo to politiko klerikalnih voditeljev, na lastni koži, klerikalno politično nemoralnost in nepoštenost obsodili kakor zaslužita. — Kdor je že tolikrat prevaral zaupanje volilcev, kakor ga je klerikalna stranka, pač ne more reflektirati ponovno nanj, posebej ne pri ljudeh, ki mislijo z lastnimi možgani.

DRAGINJA V NEMČIJI POPUŠČA

— Berlin, 1. septembra. Glasom službenih podatkov je padel življenski indeks v mesecu avgustu v Nemčiji od 150 na 146.6.

Iz pestre ljubljanske kronike

Hud pretep med tremi brati. — Afera Šparovec.

Dobrodušna in skrbna trnovska gospodinja Marija je snoči okoli 20.30 vsa zasopla in preplašena prihitela na trnovsko stražnico, kakor vliha je odprla vrata in z globokim glasom začela stražnikom pripovedovati:

— Gospode stražniki, prosim vas na pomoč! Pomagajte! Mirite! Trije bratje v Trnovski ulici so se spili. Vsa ulica je pokencel. Pravi revolucija!

Okoliški nadzornik Rusjan in višji stražnik Legiša sta odhitela v Trnovsko ulico, kjer je vladalo med stanovalci veliko razburjenje. Trije bratje, močni trnovski posestniki Janez, France in Matevž so se spili in si skočili v lase. Ko sta organa javne varnosti prišla na označeno mesto, se je vihar med brati že polegel. Policijska kronika pa omenja, da se je prepil pač končal, toda vpitje se je nadaljevalo v taki meri, da se je daleč naokrog razgledalo in da so se ljudje začeli zbirati.

Vzrok prepira med brati — sporna lastninska pravica do nekega voza.

Aretacija drznega tatu Petra Šparovca na Lednji povzroča med ljubljanskimi sobnimi slikarji in pleskarji veliko zanimanje in tudi mnogo nepravil, kajti marsikateri slikar se bo moral zagovarjati pred sodiščem radi nakupa sumljivega blaga. Včeraj proti večeru so bili stanovalci mestne barake na Lednji ponovno razburjeni. Policija je nameravala aretirati tudi Šparovčev zeno, 28letno Frančiška, radi soudeležbe pri tatvini. Iz bojazni pred aretacijo in radi skandala, ki ga je povzročil njen mož s tatvinami, se je včeraj iz žalosti napila zganja. Bila je totalno pijana tako, da ni dala nobenega znaka življenja od sebe. Vsi so mislili, da se je z jodom zastrupila, ker so v njeni bližini zapazili tudi steklenico za jodovo tinkturo. Prepeljali so jo nezavestno v bolnico. Tu so kmalu ugotovili pravi vzrok njene slabosti in danes zjutraj je že zapustila javno bolnico. Šparovčeva afeta tudi zgornjo kaže, kam pripelje družino demon alkohol. Oba zakonca sta mu strastno vdana... in konec te rodbinske drame se odigrava v ječi...

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize (v oklepajih zaključki): Berlin 13.52 — 13.55 (15.535), Curih 10.94 — 10.97 (10.955), Dunaj 7.99 — 8.02 (8.005), London 275.85 — 276.65 (276.25), Newyork 56.65 — 56.85 (56.75), Praga 168.05 — 168.85 (168.45), Milan 308.50 310.30 (309.50).

Effekti: Celjska posojilnica 197 — 199, Ljubljanska kreditna 140 d, Merkantilna 80 bl., Prastrediona 850 d, Kreditni zavod 160 d, Vevče 135 d, Ruše 260 — 270, Kranjska industrijska družba 345 d, Stavbna 56 d, Šešir 104 d.

Lesni trg: Tendence neizpremenjene. Zaključeno 10 vag. brz. drogov (smreka, jelka, bor) od 12 — 18 metrov, fco vagon meja a 290. Povpraševanje je za bukova drva, suha, cepanice fco vag. nakl. post. a 19.50, za bukove plohe, nežamane od 38 — 100 mm, od 2.50 m naprej, od 20 cm naprej 1, 11, fco vag. nakl. post. a 420 in za tramice po not. kupca fco vag. nakl. postaja a 240.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: London 275.85 — 276.65, Newyork 56.65 — 56.85, Milan 308.83 — 310.83, Curih 10.94 — 10.97, Berlin 13.52 — 13.55, Dunaj 7.98.75 — 8.01.75, Praga 168.05 — 168.85.

Effekti: 7% invest. pos. 1921 86.50, 2½% drž. rente za ratnu štetu 356, Agrarna 50.50, Hrv. eskomptna banka 91, Hipotekarna banka 55 — 56, Ljubljanska kreditna 140 — 147, Prastrediona 850 — 860, Sečerana Osijek 510, Trboveljska 465 — 470, Vevče 135 — 140.

INOZEMSKA BORZE.

Curih: Beograd 9.13, Pariz 20.325, London 25.213, Newyork 518.70, Milan 28.23, Praga 15.365, Dunaj 73.06.

